

L'acolliment familiar especialitzat de dedicació exclusiva: una oportunitat per ampliar la base de l'acolliment familiar, incorporant com a persones acollidores a professionals de la intervenció social

Specialist family fostering under full-time
dedication: an opportunity to broaden
the foundations of family fostering,
incorporating social intervention professionals
as foster caregivers

Joan Mayoral Simón¹
ORCID: 0000-0002-8232-8776

Recepció: 06/05/22. Revisió: 26/07/22. Acceptació: 03/10/22

Per citar: Mayoral Simón, J. (2022). L'acolliment familiar especialitzat de dedicació exclusiva: una oportunitat per ampliar la base de l'acolliment familiar, incorporant com a persones acollidores a professionals de la intervenció social. *Revista de Treball Social*, 223, 13-37. <https://doi.org/10.32061/RTS2022.223.01>

Resum

L'acolliment familiar, com a mesura de protecció a la infància, és prioritària enfront de la mesura d'acolliment residencial perquè permet el desenvolupament del menor d'edat en el si d'una família. No obstant això, malgrat els constants esforços en aquesta matèria, no s'ha aconseguit encara fer efectiva aquesta prioritat.

¹ Llicenciat en Dret. Diploma d'Estudis Avançats en Dret Públic per la UAB. Màster en Alta Funció Directiva per l'EAPC. jmayoral@gencat.cat

L'acolliment familiar especialitzat de dedicació exclusiva: una oportunitat per ampliar la base de l'acolliment familiar, incorporant com a persones acollidores a professionals de la intervenció social

Especialment, no s'ha desenvolupat a Espanya un model de l'acolliment familiar professionalitzat, possibilitat que s'esmentava des de 1996 en el nostre Codi Civil (Reial decret de 24 de juliol de 1889).

L'entrada en vigor de la Llei orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i l'adolescència enfront de la violència, ha suposat la supressió de tota referència en la nostra legislació estatal a l'acolliment familiar especialitzat de caràcter professionalitzat i la introducció, en el seu lloc, d'una nova figura, la de l'acolliment familiar especialitzat de dedicació exclusiva.

Aquesta modalitat d'acolliment familiar és una oportunitat per proporcionar una nova perspectiva a la intervenció del treball social, incorporant altres perfils de persones acollidores que, amb la deguda experiència i formació, decideixin convertir l'acolliment familiar en la seva activitat principal, en règim d'autoocupació o mitjançant conveni amb la Seguretat Social, possibilitant una plena dedicació a cura del menor acollit.

Així les coses, aquest text pretén ser un document marc que serveixi per inspirar el desenvolupament d'aquesta modalitat d'acolliment familiar en les diferents comunitats autònomes, analitzant de manera especial l'experiència d'acolliment en règim d'autoocupació desenvolupada en el Territori Foral de Guipúscoa.

Paraules clau: Protecció a la infància, acolliment familiar especialitzat, acolliment familiar professionalitzat, Guipúscoa.

Abstract

As a child protection measure, family fostering takes precedence over residential fostering because it allows the child to develop within a family. However, despite continued efforts in this area this priority has not yet been delivered.

Indeed, Spain has not engaged in developing a model for professionalised family fostering, although the scope for it has been mentioned since 1996 in our Civil Code (Royal Decree, 24 July 1889).

The enactment of Organic Act 8/2021, of 4 June, on comprehensive protection for children and young people from violence has led to the removal from Spanish national legislation of any reference to specialist family fostering of a professional nature. Instead, it has triggered the introduction of a new figure: full-time specialist family fostering.

This form of family foster care constitutes an opportunity to offer a new perspective on social work intervention, incorporating other profiles of foster caregivers who benefit from suitable experience and training, and who opt to make family foster care their primary activity through a self-employed scheme or on the basis of an agreement with Social Security, thereby allowing full-time dedication to be given to the care of a foster child.

Consequently, this text strives to act as a framework document to encourage the implementation of this form of family foster care in the various autonomous communities, focussing in particular on the experience of self-employed foster care delivered in the province of Gipuzkoa.

Keywords: Child protection, specialist family foster care, professionalised family foster care, Gipuzkoa.

1. Introducció

L'acolliment familiar és la mesura de protecció mitjançant la qual les administracions públiques, en exercici d'una potestat pública, proporcionen protecció i assistència a un menor d'edat en situació de desemparament integrant-lo en una persona o família que assumeix les obligacions de vetllar per ell, tenir-lo en la seva companyia, alimentar-lo, educar-lo i procurar-li una formació integral en un entorn afectiu, i que és compensada econòmicament per això.

L'acolliment familiar és considerat prioritari enfront de l'acolliment residencial. Això és així perquè permet que es desenvolupi en el si d'una família, la qual cosa, segons Del Valle et al. (2009, p. 33), "és una de les qüestions de més consens legal, científic i professional".

En aquest sentit, la totalitat de les normatives autonòmiques han reconegut de manera explícita la prioritat de l'acolliment familiar enfront de l'acolliment residencial. Prioritat que també ha estat establerta legalment a escala estatal després de la reforma del sistema de protecció a la infància i a l'adolescència efectuada per la Llei 26/2015, de 28 de juliol, de modificació del sistema de protecció a la infància i a l'adolescència (concretament, en l'article 172 ter 1 del Codi Civil (Reial decret de 24 de juliol de 1889), d'ara endavant CC; i en l'article 21.3 de la Llei orgànica 1/1996, de 15 de gener, de protecció jurídica del menor, d'ara endavant LOPJM).

És per això que el desenvolupament de polítiques, legislacions, plans, programes i accions encaminades a la promoció de l'acolliment familiar ha ocupat i preocupat les diferents administracions implicades.

A Europa s'han analitzat i establert estratègies comunes per a la reducció del nombre de menors d'edat acollits residencialment –les directrius comunes europees sobre la transició de l'atenció institucional a la comunitària (European Expert Group on the Transition from Institutional to Community-based Care, 2012); l'informe de recerca per a la transició de l'atenció institucional a l'atenció comunitària (Šiška i Beadle-Brown, (2020)– en constatar que el nombre de famílies no és suficient (Reimer, 2021).

En l'àmbit estatal, els diferents plans estratègics nacionals d'infància i adolescència (PENIA) han incorporat com a objectiu la potenciació de l'acolliment familiar i han considerat dins de les actuacions dirigides a aquesta finalitat la promoció dels acolliments especialitzats: *II Plan Estratégico Nacional de Infancia y Adolescencia 2013-2016 (II PENIA)* aprovat per acord del Consell de Ministres de 5 d'abril de 2013 (Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat, 2013).

També a escala estatal, la reforma del sistema de protecció de 2015 ha suposat la prohibició general de l'acolliment residencial dels menors de tres anys i la prevalença dels menors de sis anys (article 21.3 LOPJM).

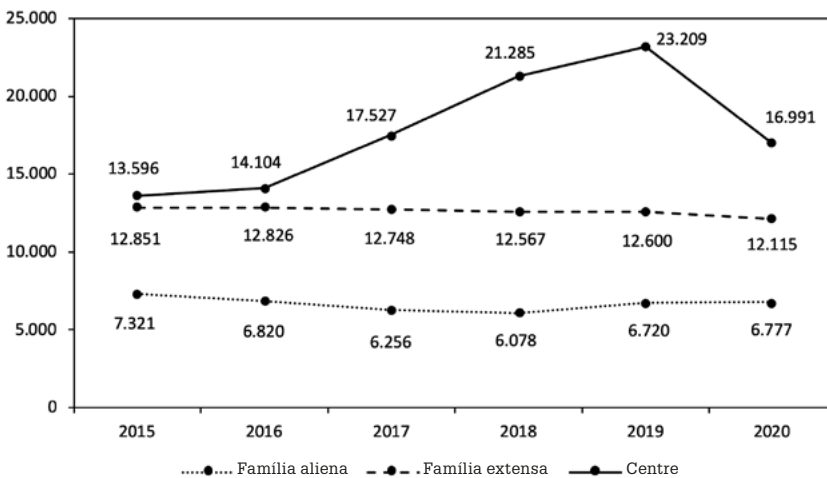
Aquests mateixos objectius s'han plasmat en diferents pactes –Pacte per a la Infància a Catalunya (Generalitat de Catalunya, 2013)–, plans –III Pla d'Infància per a l'atenció de les situacions de desprotecció infantil

L'acolliment familiar especialitzat de dedicació exclusiva: una oportunitat per ampliar la base de l'acolliment familiar, incorporant com a persones acollidores a professionals de la intervenció social

de Biscaia 2016-2019 (Diputació Foral de Biscaia, 2016)– i normatives (Decret 35/2021, de 26 de febrer, de regulació de l'acolliment familiar de la Comunitat Valenciana) a escala autonòmica.

No obstant això, aquests compromisos institucionals i aquestes mesures no han tingut el reflex necessari en les dades estadístiques oficials, que constaten l'elevat nombre de menors d'edat acollits en centres i l'estancament de les xifres de menors d'edat acollits en família aliena, com podem comprovar a continuació en el gràfic 1 i en la taula 1.

Gràfic 1. Evolució del nombre de menors d'edat segons tipus d'acolliment a Espanya a 31 de desembre (2015-2020)

Font: Butlletins de dades estadístiques de mesures de protecció a la infància. Ministeri de Drets Socials i Agenda 2030 (Observatorio de la Infancia, 2021).

Nota: L'increment de l'acolliment residencial a partir de l'any 2017 probablement s'explica per l'increment en l'arribada de menors migrants no acompanyats, que gairebé íntegrament són acollits en centres.

Taula 1. Taxa 1/100.000 persones menors de 18 anys en acolliment familiar a 31 de desembre (2015-2020)

Any	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Tassa 1/100.000	50,6	51,2	48,7	47,9	53,5	51,8

Font: Butlletins de dades estadístiques de mesures de protecció a la infància dels anys. Ministeri d'Assumptes Socials i Agenda 2030 (Observatorio de la Infancia, 2021).

Concretament, segons les últimes dades estadístiques publicades per l'Observatorio de la Infancia (2021), a Espanya a data 31 de desembre de 2020, 1.177 menors de sis anys estaven acollits en centres, dels quals 537 eren menors de zero a tres anys, per la qual cosa s'estan incomplint les

prohibicions i prioritats establertes legalment referent a aquesta qüestió. Més recentment, l'informe del Síndic de Greuges de la Comunitat Valenciana (2022), de 25 de maig, constata que, transcorreguts més de sis anys des de l'entrada en vigor de la prohibició legal, 34 menors de sis anys estaven en centres d'acolliment en la Comunitat.

És per això que el Comitè de Drets dels Infants, en les seves *Observaciones finales sobre los informes periódicos quinto y sexto combinados de España* (2018, p. 8), va manifestar la seva preocupació per “l'elevat nombre d'infants atesos en centres d'acolliment i el fet que, en la pràctica, aquest tipus d'atenció és l'opció principal utilitzada com a mesura inicial”, per la qual cosa recomana a l'Estat espanyol accelerar el procés de desinstitucionalització, “a fi d'assegurar que l'atenció en centres d'acolliment s'utilitzi com a últim recurs”.

Arribats a aquest punt, si s'analitzen les possibles dificultats, a més de la falta de famílies, per l'acolliment familiar dels menors d'edat que el necessiten, els principals problemes són (López et al. 2010; Mayoral, 2015):

- L'edat (especialment la dificultat s'incrementa entre els nou i els dotze anys).
- Grups de germans.
- Infants amb necessitats especials.
- Intervencions prèvies. És de destacar que el fracàs previ d'un acolliment familiar comporta gairebé sempre el retorn a l'acolliment residencial.
- L'existència d'un règim de visites ampli (més d'una visita per setmana) amb la família biològica.

Això ha portat (Casellas i Mayoral, 2010) a plantejar noves fórmules i modalitats d'acolliment familiar que permetin disminuir el nombre de menors d'edat acollits en centres i garanteixin una resposta millor a les seves necessitats i, sens dubte, la possibilitat d'un acolliment familiar professionalitzat ha estat una de les fórmules reclamades per a això.

Amb tot, no hi ha hagut una implantació efectiva de l'acolliment familiar professionalitzat, malgrat que aquesta modalitat es té en compte des de l'any 1996 en la nostra legislació estatal.

Finalment, l'any 2021, s'ha suprimit tota referència en la legislació estatal al possible caràcter professional de l'acolliment, figura que ha estat substituïda per l'acolliment familiar especialitzat de dedicació exclusiva.

En aquest ordre de coses, l'objectiu del present treball és analitzar la nova figura de l'acolliment familiar especialitzat de dedicació exclusiva, i fixar les bases necessàries per a la seva implantació i/o desenvolupament per les comunitats autònomes a la llum de la definició d'aquesta modalitat d'acolliment efectuada per la disposició final octava de la Llei orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i l'adolescència enfront de la violència (d'ara endavant, LOPIVI).

Aquesta anàlisi és especialment oportuna pels passos que està donant el govern espanyol per implementar-la, finançant amb fons Next-Generation sèrgles projectes experimentals d'acolliment familiar especialitzat

L'acolliment familiar especialitzat de dedicació exclusiva: una oportunitat per ampliar la base de l'acolliment familiar, incorporant com a persones acollidores a professionals de la intervenció social

de dedicació exclusiva –el projecte Acoges+ d'Aldeas Infantiles SOS (2022) i el programa Redes AFE que estan desenvolupant Agintzari i la Fundació Resilis, amb la col·laboració de la Diputació Foral de Guipúscoa (Associació Fice España (2022)–, fins a desembre de 2024, i tramitant un reial decret que reguli la Seguretat Social de les persones acollidores especialitzades de dedicació exclusiva. Reial decret que actualment encara no ha vist la llum, malgrat que ha transcorregut el termini d'un any establert en la LO-PIVI i dels compromisos assumits en el Parlament pel ministre d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions (Senat, 2022).

Un cop dit això, els motius que justifiquen la necessitat de desenvolupar aquest nou model són, bàsicament, tres:

- Permetre la integració familiar d'un nombre més gran de menors en situació de desemparament que ho necessitin, donant compliment al mandat legal i tècnic de prioritzar l'acolliment familiar, especialment en els menors de sis anys. Per a això, s'han d'incorporar persones amb formació especialitzada (Treball Social, Educació Social, Psicologia, Pedagogia, etc.) que puguin fer de l'acolliment la seva activitat principal i mitjà de vida. En aquest sentit, s'ha destacat l'efectivitat de les campanyes centrades en determinats col·lectius professionals amb especial vinculació amb la infància (SIIS Centro de Documentos y Estudios, 2021).
- Possibilitar una atenció millor d'aquells menors en situació de desemparament i les seves famílies que tinguin necessitats o circumstàncies especials, proporcionant una atenció individualitzada, especialitzada i en el context de l'acolliment familiar. En aquest sentit, l'acolliment per persones especialitzades amb dedicació exclusiva pot suposar tant una millor atenció al menor com una millor intervenció i acompanyament a les seves famílies biològiques.
- Proporcionar una compensació econòmica adequada i protecció a les persones acollidores que, estant especialment capacitades (per experiència i formació), es dediquin amb exclusivitat a les funcions d'acolliment familiar. L'objectiu és aconseguir incorporar persones que trobin en l'acolliment especialitzat una manera de desenvolupar-se des del punt de vista personal i professional, realment alternativa a un treball fora de casa.

Per a això, en primer lloc, es durà a terme una breu revisió del marc normatiu vigent a Espanya a escala estatal i autonòmica, exposant les raons per les quals l'acolliment familiar professionalitzat no s'ha pogut implantar a Espanya en el marc d'una relació laboral.

Assentat l'anterior, es farà una anàlisi de les característiques de la nova figura d'acolliment familiar especialitzat amb dedicació exclusiva, plantejant, per acabar, una proposta que tingui present com podria ser el seu desenvolupament per les comunitats autònomes mitjançant dues fórmules: la primera, a través d'una retribució amb prestacions econòmiques

i cobertura social mitjançant conveni amb la Seguretat Social; i la segona, a través de la figura del treballador autònom econòmicament dependent, d'ara endavant TRADE, introduïda en el nostre ordenament per la Llei 20/2007, d'11 de juliol, de l'Estatut del treball autònom i desenvolupada pel Reial decret 197/2009, de 23 de febrer, d'acord amb l'experiència que des de fa quinze anys s'ha desenvolupat en el Territori Foral de Guipúscoa, i ha aconseguit bons resultats (SIIS Centro de Documentos y Estudios, 2021).

2. Marc normatiu de l'acolliment familiar especialitzat de dedicació exclusiva

A continuació, en primer lloc, es farà una breu anàlisi del marc normatiu espanyol de l'acolliment familiar especialitzat. En segon lloc, s'argumentarà per què a Espanya el marc jurídic vigent no ha estat ni és adequat per al desenvolupament de l'acolliment familiar professionalitzat sota la cobertura d'una relació de caràcter laboral. Tot això, com a pas previ per analitzar les possibilitats per al desenvolupament a Espanya de l'acolliment familiar especialitzat de dedicació exclusiva.

2.1. L'acolliment familiar professionalitzat i especialitzat en la normativa estatal. De l'acolliment especialitzat professionalitzat a l'acolliment especialitzat de dedicació exclusiva

Quan la Llei 21/1987 va incorporar la figura de l'acolliment familiar en el nostre Codi Civil, ja preveia que en la seva formalització per escrit s'havia de fer constar "el seu caràcter remunerat o no".

Posteriorment, el 1996, la disposició final 6 de la LOPJM va introduir en el nostre CC per primera vegada el concepte d'acolliment professionalitzat amb l'escarida referència en l'article 173.2.6 del CC al fet que en el document de formalització de l'acolliment s'ha de fer el següent esment: "si els acollidors actuen amb caràcter professionalitzat (...) s'assenyalarà expressament".

Aquesta línia va ser seguida per la legislació de nombroses comunitats autònomes, com ara la de La Rioja (article 82 de la Llei 1/2006, de 28 de febrer, de protecció de menors de La Rioja), la del País Basc (article 7.11 del Decret 179/2018, d'11 de desembre, pel qual es regula l'acolliment familiar en la Comunitat Autònoma del País Basc) o, més recentment, la de la Comunitat Valenciana (Article 17.2 del Decret 35/2021, de 26 de febrer, de regulació de l'acolliment familiar), però no ha tingut cap impacte en la realitat, ja que, com veurem, sense una reforma del dret laboral i de la Seguretat Social, no ha estat possible el desenvolupament d'una figura que té una gran complexitat.

No obstant això, l'opinió general era que la professionalització era convenient —sense que suposés una substitució de l'acolliment voluntari, sinó una modalitat que en fos complementària—, per la qual cosa la majoria de les referències en els articles o treballs publicats remarcaven

L'acolliment familiar especialitzat de dedicació exclusiva: una oportunitat per ampliar la base de l'acolliment familiar, incorporant com a persones acollidores a professionals de la intervenció social

la necessitat d'una modalitat d'acolliment retribuïda que denominaven professional (De Palma, 2006; Del Valle et al., 2009; Ravellat, 2014), però sense aprofundir sobre els aspectes laborals i tècnics que eren necessaris per a la seva implantació efectiva.

Així les coses, en la reforma de 2015 se suprimeix la referència al caràcter professionalitzat de l'article 173 del CC, però s'introdueixen els següents paràgrafs en l'article 20.1 de la LOPJM:

L'acolliment en família aliena podrà ser especialitzat, entenent per tal el que es desenvolupa en una família en la qual algun dels seus membres disposa de qualificació, experiència i formació específica per exercir aquesta funció respecte de menors amb necessitats o circumstàncies especials amb plena disponibilitat i percebent per això la corresponent compensació econòmica, sense suposar en cap cas una relació laboral.

L'acolliment especialitzat podrà ser professionalitzat quan, reunint els requisits anteriorment citats de qualificació, experiència i formació específica, hi hagi una relació laboral de l'acollidor o els acollidors amb l'Entitat Pública.

Es regula així, per primera vegada a escala estatal, l'acolliment familiar especialitzat, modalitat d'acolliment que ja s'havia desenvolupat en l'àmbit acadèmic (Del Valle et al., 2009), reconegut a escala autonòmica (per exemple, en l'article 26 de la Llei 7/1994, de 5 de desembre, de la infància, de la Generalitat Valenciana) i també a escala europea (Lakija, 2011; Reimer, 2021), on és comuna la distinció entre acolliment especialitzat, que implica acollidors especialment capacitats que fan servir diferents mètodes terapèutics i tècniques d'abordatge en la seva interacció i vida quotidiana amb el menor d'edat acollit (que pot ser retribuït o no), i l'acolliment professionalitzat, que es caracteritza per ser una activitat professional independent, retribuïda i amb l'exigència de formació específica.

No obstant això, aquesta regulació lligava l'acolliment familiar professionalitzat a la necessària existència d'una relació laboral, per la qual cosa no tenia en compte la complexitat de les relacions que sorgeixen en l'acolliment familiar i obviava que es pot exercir una activitat professional mitjançant altres fórmules diferents a la relació laboral, com és el cas del treball autònom.

Per tant, no només no millorava la situació anterior, sinó que en fer expressa referència a una relació laboral, contradeia i fins i tot comprometia la iniciativa sota el règim d'autoocupació que, com es veurà, s'estava desenvolupant a Guipúscoa.

Enfront d'això, la LOPIVI modifica l'apartat 1 de l'article 20, que diu com segueix:

L'acolliment familiar podrà ser especialitzat, entenent per això el que es desenvolupa en una família en la qual alguna o algunes de les persones que integren la unitat familiar disposa de qualificació, experiència o formació específica per exercir aquesta funció respecte de menors amb necessitats o circumstàncies especials, i pot percebre per això una compensació.

L'acolliment especialitzat podrà ser de dedicació exclusiva quan així es determini per l'Entitat Pública per raó de les necessitats i circumstàncies especials del menor en situació de ser acollit, percebent en tal cas la persona o persones designades com a acollidores una compensació en atenció a aquesta dedicació.

I en la disposició addicional novena, sota el títol de “Seguretat Social de les persones acollidores especialitzades de dedicació exclusiva”, preveu la incorporació d'aquests acollidors especialitzats de dedicació exclusiva a la Seguretat Social:

Reglamentàriament el Govern determinarà en el termini d'un any de l'entrada en vigor de la present llei orgànica, l'abast i condicions de la incorporació a la Seguretat Social de les persones que siguin designades com a acollidores especialitzades de dedicació exclusiva, previstes en l'article 20.1 de la Llei orgànica 1/1996, de 15 de gener, de protecció jurídica del menor, de modificació parcial del Codi Civil i de la Llei d'enjudiciament civil, en el règim que els correspongui, així com els requisits i procediment d'afiliació, alta i cotització.

Per tant, ha desaparegut de la legislació estatal la figura de l'acolliment familiar professionalitzat i ha estat substituït per l'acolliment familiar especialitzat de dedicació exclusiva, que rep “una compensació en atenció a aquesta dedicació” i que permet a les persones acollidores afiliar-se i cotitzar a la Seguretat Social.

2.2. L'acolliment especialitzat en la normativa autonòmica

L'acolliment familiar especialitzat ha estat desenvolupat, en exercici de les seves competències, per les diferents comunitats autònomes, amb extensió diferent.

Dins del marc bàsic de les modalitats d'acolliment familiar (d'urgència, simple, permanent, especialitzat), no hi ha grans diferències, i el perfil generalitzat de persones acollidores ha estat el de famílies voluntàries a les quals s'ha retribuit, mitjançant prestacions o ajudes econòmiques.

No obstant això, els règims de prestacions o ajudes econòmiques de les diferents comunitats autònomes és dispar, en alguns casos és escàs i, en el cas de l'acolliment especialitzat, pot oscil·lar entre els 25 € i els 41 € per menor i dia (SIIS Centro de Documentos y Estudios, 2021), però amb una tendència a cobrir no només les despeses ordinàries i extraordinàries derivades de l'atenció i cura dels menors d'edat acollits, sinó a compensar o retribuir la dedicació i capacitats de la família.

Les diferències entre les modalitats i els diferents criteris i imports establerts per cada comunitat són molt variats. S'ha d'assenyalar que l'import d'aquestes prestacions o dels complements previstos per a aquests acolliments especialitzats en alguns supòsits no aconsegueix el salari mínim interprofessional (que per a l'any 2022 és de 33,33 €/dia o 1.000 €/mes d'acord amb el Reial decret 152/2022, de 22 de febrer, pel qual

es fixa el salari mínim interprofessional per a 2022). Aquest és el cas de Castella-la Manxa (Junta de Castella-la Manxa, 2022) o de Madrid (Ordre 1086/2017, de 23 de juny, de la Conselleria de Polítiques Socials i Família, i annex de l'Ordre 824/2020, del conseller de Polítiques Socials, Famílies, Igualtat i Natalitat).

En canvi, en altres supòsits ho supera. Aquest és el cas de Navarra, on la compensació específica per a l'acolliment especialitzat és de 1.500 € (article 11.2 de l'Ordre Foral 91/2017, de 7 de març, del conseller de Drets Socials), o de Catalunya, on la prestació econòmica complementària és de 1.800 €, segons l'Acord GOV/135/2022, de 28 de juny. En tots dos casos, aquestes prestacions específiques són compatibles amb altres complements.

Per tant, en aquests casos la retribució mitjançant prestacions o ajudes econòmiques (que a més tenen un tractament fiscal favorable), és equiparable o superior, en alguns casos, al salari establert per conveni per a un treballador social o educador social. Per exemple, les retribucions brutes d'un treballador social o educador social a Catalunya estarien entre 1.474,23 i 1.716,84 €/mes d'acord amb el Conveni col·lectiu de treball de Catalunya d'acció social amb infants, joves, famílies i d'altres en situació de risc per als anys 2013-2018 (Resolució TSF/2786/2017, de 27 d'octubre).

2.3. Aspectes legals que impossibiliten a Espanya l'acolliment familiar professional sota la cobertura d'una relació laboral

A escala europea existeixen models d'acolliment familiar professionalitzat sota una relació laboral. En aquest sentit, França és el paradigma de l'acolliment familiar assalariat (Montserrat et al., 2010; Ramón, 2012; Rivas, 2015; Reimer, 2021), mentre altres països, com Àustria, Alemanya o Itàlia, tenen sistemes mixtos (Reimer, 2021).

Com s'ha assenyalat, a Espanya s'ha proposat la contractació d'acollidors professionals amb una relació assimilada a la laboral d'acord amb el model francès, però reconeixent que aquesta possibilitat s'enfrontava a la regulació espanyola en aquesta matèria (Rivas, 2015).

Això es deu al fet que l'acolliment familiar és una relació que per les seves característiques i complexitat no es pot tractar en els estrets marges d'una relació laboral tal com es regula en el nostre ordenament jurídic social. Això és així pels motius següents:

1. La persona acollidora assumeix les obligacions de "vetllar pel" menor acollit, "tenir-lo en la seva companyia, alimentar-lo, educar-lo i procurar-li una formació integral en un entorn afectiu" (article 173.1 CC). Aquesta relació genera les mateixes obligacions que la pàtria potestat (article 20 bis 2.º LOPJM) i els mateixos drets que l'Administració reconeix a la resta d'unitats familiars (article 20 bis 1.º LOPJM). Definides en aquests termes les funcions de la persona acollidora, no és possible subjectar aquesta funció a una jornada de treball, un horari i un calendari laboral, ni tampoc són possibles descansos setmanals, festes i

- permisos –article 37 de l'Estatut dels treballadors, d'ara endavant ET (Reial decret legislatiu 2/2015, de 23 d'octubre)–, i vacances tal com es conceptualitzen amb caràcter general en l'ET.
2. L'inici i el cessament de l'acolliment familiar està subjecte a resolució administrativa o decisió judicial de l'ordre jurisdiccional civil per causes que poden ser totalment alienes a l'adequat exercici de la seva funció per part de la persona acollidora (per exemple, pel retorn de la persona menor d'edat al nucli familiar d'origen).
 3. Les funcions essencials de la persona acollidora s'han de complir en el seu propi domicili familiar. La persona acollidora té, per tant, l'obligació de cedir un espai i l'ús dels elements comuns del seu domicili familiar. Per contra, la relació laboral té com a característica essencial la de ser una prestació de serveis personals. Per tant, a aquest arrendament de serveis s'uneix l'arrendament de coses com ho és l'arrendament de part d'un habitatge (articles 1554 i següents del CC).
 4. La persona menor d'edat acollida té el dret a “participar plenament en la vida familiar de l'acollidor” (article 21 bis 2.a LOPJM i 173.1 CC). Aquest dret no pot estar subjecte a horari, ni pot ser suspès sense més per les contingències que poden ocórrer en qualsevol família (incapacitat temporal transitòria, maternitat...) però que produeixen la suspensió del contracte laboral o donen dret a reducció de la jornada (articles 45.1.d; 46.3 i 48.5 ET). Aspectes totalment incompatibles quan la relació laboral porta causa, precisament, de l'acolliment familiar.

Per tot això, no és possible establir la relació entre la persona acollidora i la Institució Col·laboradora d'Integració Familiar (ICIF) o l'entitat pública de protecció sota la fórmula d'una relació laboral subjecta a l'Estatut dels treballadors.

Perquè això fos possible, seria necessària una regulació específica d'aquesta professió, com la que trobem en el dret comparat en el cas més pròxim de França, on el *Code de l'action sociale et des familles* (articles L421-1 i següents) i les seves normes de desenvolupament regulen detalladament l'estatut jurídic dels allí denominats assistents familiars, així com les especialitats de la relació i contracte de treball.

Com que falta aquesta regulació laboral específica, que és competència exclusiva de l'Estat, no és viable actualment fer la contractació laboral de persones acollidores amb les mínimes garanties i la seguretat jurídica necessària. Motiu pel qual no s'ha pogut desenvolupar l'acolliment professional com a relació laboral en cap comunitat autònoma (SIIS Centro de Documentos y Estudios, 2021).

3. Característiques i possibilitats de desenvolupament de l'acolliment familiar especialitzat de dedicació exclusiva

A continuació, s'exposaran les característiques de l'acolliment familiar especialitzat de dedicació exclusiva i les dues possibles fórmules per al seu desenvolupament al nostre país.

3.1. Característiques de l'acolliment familiar especialitzat de dedicació exclusiva

Les característiques de l'acolliment especialitzat de dedicació exclusiva segons la regulació introduïda en la LOPJM per la LOPIVI són les següents:

1. L'acolliment especialitzat de dedicació exclusiva pot tenir lloc tant en el cas de l'acolliment en família extensa com en família aliena. En efecte, si en la redacció anterior, donada per la reforma de 2015, es feia referència al fet que "l'acolliment en família aliena podrà ser especialitzat...", aquesta especificitat s'ha suprimit i es fa referència a l'"acolliment familiar", per la qual cosa s'ha de concloure que tant l'acolliment en família extensa com en aliena poden ser especialitzats i, per tant, especialitzats de dedicació exclusiva.
2. L'acolliment especialitzat es caracteritza per desenvolupar-se "en una família en la qual una o algunes de les persones que integren la unitat familiar disposa de qualificació, experiència o formació específica per exercir aquesta funció respecte de menors amb necessitats o circumstàncies especials". S'uneixen les possibilitats de manera disjuntiva ("o") i no acumulativa com succeïa en la redacció del 2015, per la qual cosa es possibilita tant l'exigència d'una "qualificació", com d'una "experiència" o una "formació específica". Per tant, no és exigible una titulació universitària. Això està d'acord amb la línia consensuada en els *Criterios de cobertura, calidad y accesibilidad en acogimiento familiar* (Ministeri de Sanitat, Consum i Benestar, 2019, p. 6): "no es tracta d'exigir una formació acadèmica concreta i mínima, sinó de constatar la capacitat i habilitats educatives per atendre la problemàtica que presentin les persones menors d'edat susceptibles de ser acollides amb caràcter especialitzat".
3. Els menors d'edat acollits han de tenir "necessitats o circumstàncies especials". La referència a "necessitats" especials (que inclou tots els trastorns o alteracions del desenvolupament) i a "circumstàncies especials", concepte jurídic indeterminat, deixa més marge a les comunitats autònomes per delimitar aquestes "circumstàncies" que poden incloure, per exemple,

- des de grups de germans a menors d'edat amb un ampli règim de relació i visites, o menors d'edat embarassades o amb fills.
4. Dedicació exclusiva. Anteriorment, en la redacció de 2015, es feia referència a la "plena disponibilitat", conceptes que són semblants, però no idèntics. Així, la dedicació plena fa referència a una especial intensitat que suposa prioritzar aquesta dedicació a altres (laborals, d'oci, etc.), la dedicació exclusiva fa referència a l'exercici de la funció d'acolliment familiar especialitzat amb exclusió o prohibició d'exercir qualsevol altre treball o activitat professional. No obstant això, les normatives públiques sobre incompatibilitat afegeixen la possibilitat d'exceptuar alguns supòsits previstos en la mateixa normativa. Per això, seria convenient preveure (com ja feien algunes normatives autonòmiques respecte al concepte de "dedicació plena") la possibilitat de fer un treball a temps parcial, que es podria limitar a un màxim de la meitat de la jornada ordinària establerta. En el cas del model d'autoocupació, que es veurà més endavant, com TRADE, la seva pròpia definició ja ens donaria una indicació del que significa aquesta exclusivitat: que suposi, almenys, el 75% dels seus ingressos per rendiments del treball i activitats econòmiques o professionals.
 5. Compensació econòmica especial per dedicació exclusiva. Aquesta "compensació especial" es planteja com un dret derivat de la "dedicació exclusiva" ("percebrà") i no és potestativa com la prevista amb caràcter general per a l'acolliment especialitzat sense dedicació exclusiva. Aquesta "compensació especial" té com a objectiu compensar la renúncia a un desenvolupament professional i/o laboral derivada de la dedicació exclusiva per part de la persona acollidora i és acumulativa a la compensació que tota persona acollidora té dret a percebre pel simple fet de l'acolliment.
 6. Es té en compte la protecció social dels acollidors especialitzats de dedicació exclusiva. A la retribució econòmica per la dedicació exclusiva, la determinació de la qual correspon a les comunitats autònomes, s'uneix la protecció de la Seguretat Social, de competència estatal.
 7. La dedicació exclusiva de la persona acollidora especialitzada que percep una compensació econòmica per això i la seva incorporació a la Seguretat Social no implica relació laboral. Així cal entendre la supressió a tota referència a una "relació laboral" i a la qualificació equívoca d'"acolliment professionalitzat" en la nova reforma.

L'acolliment familiar especialitzat de dedicació exclusiva: una oportunitat per ampliar la base de l'acolliment familiar, incorporant com a persones acollidores a professionals de la intervenció social

3.2. Propostes per al desenvolupament de l'acolliment familiar especialitzat de dedicació exclusiva

D'acord amb la realitat de les normatives i models d'acolliment desenvolupats fins al present per les diferents comunitats autònomes, les possibilitats reals de desenvolupament de l'acolliment familiar especialitzat de dedicació exclusiva, no excloents entre si, són dues:

- Prestacions socials i econòmiques millors. Que com s'ha vist és la tendència desenvolupada per la majoria de les comunitats autònomes. Prestacions que podrien venir acompanyades d'una protecció social més gran quan el Govern aprovi el desenvolupament reglamentari necessari.
- Desenvolupament de propostes i programes de persones acollidores en règim d'autoocupació.

3.2.1. Manteniment de la retribució a les persones acollidores especialitzades de dedicació exclusiva mitjançant prestacions econòmiques, incorporant la possibilitat d'afiliació i cotització a la Seguretat Social a través de la fórmula del conveni amb la Seguretat Social una vegada s'aprovi el reial decret oportú que el reguli

Possibilitar la incorporació a la Seguretat Social mitjançant conveni és la solució que ja es va adoptar per a la protecció social dels cuidadors no professionals de les persones en situació de dependència (Reial decret 615/2007, d'11 de maig, pel qual es regula la Seguretat Social dels cuidadors de les persones en situació de dependència), regulació que podria ser un punt de partida per valorar el cas de les persones acollidores.

És plausible pensar que aquesta solució fos present en la ment del legislador en introduir la disposició addicional novena de la LOPIVI que no estava inclosa en el projecte de llei aprovat pel Govern, sinó que s'introdueix per primera vegada en el dictamen, precisament, de la Comissió de Drets Socials i Polítiques Integrals de la Discapacitat que, per raó de la seva matèria, havia de tenir present aquest antecedent derivat de la Llei de dependència.

Alguns dels aspectes que el desenvolupament reglamentari de la fórmula de conveni amb la Seguretat Social hauria de tenir en compte serien els següents:

- Determinar-ne el caràcter obligatori o voluntari per a la persona acollidora.
- Determinar qui es fa càrrec de la cotització (Administració General de l'Estat, comunitat autònoma o persona acollidora).
- Determinar quina ha de ser la base mensual de cotització. Seria convenient que fos una base superior a la prevista per als cuidadors no professionals, que és el topall mínim de la base de cotització al Règim General, la qual cosa suposa una cobertura molt baixa.
- Determinar l'abast de la possibilitat de treball parcial.

Els avantatges d'aquesta via de desenvolupament serien les següents:

- És conforme amb el model d'acolliment familiar especialitzat retribuït per prestacions o ajudes econòmiques desenvolupat per la gairebé totalitat de les comunitats autònomes. Per tant, no s'haurien de fer grans canvis des del punt de vista tècnic o normatiu a escala autonòmica, per possibilitar el conveni de les persones acollidores amb la Seguretat Social.
- Suposa una millora de la protecció social d'aquelles persones que ja estiguin acollint de manera voluntària i que compleixin els requisits d'especialització i dedicació exclusiva.
- És la fórmula idònia per als acolliments en família extensa que complissin les condicions d'especialització i dedicació exclusiva. En la mesura que comparteixen amb els cuidadors no professionals la prèvia existència d'una relació familiar que, no obstant això, no atribueix funcions de pàtria potestat, tutela o guarda.

De l'altra banda, els possibles inconvenients serien:

- Suposa més del mateix. Insistir en un model d'acolliment voluntari compensat mitjançant prestacions econòmiques que, malgrat les seves bondats, s'ha demostrat insuficient per donar resposta al volum i característiques dels menors d'edat necessitats d'acolliment familiar.
- No sembla una proposta adequada per a aquells professionals que podrien plantejar-se l'acolliment familiar especialitzat com una activitat principal i mitjà de vida.
- La solució del conveni amb la Seguretat Social del cuidador no professional no ha estat aliena a una certa polèmica sobre la seva aproximació al treball dependent i per compte d'altri (Martin, 2021), problemàtica que es podria reproduir en el cas de l'acolliment familiar.
- Requereix esperar el desenvolupament reglamentari per part de l'Estat que encara no s'ha produït.

3.2.2. Desenvolupament de l'acolliment familiar especialitzat de dedicació exclusiva en règim d'autoocupació fent extensiva a altres territoris el model desenvolupat per la Diputació Foral de Guipúscoa

L'any 2007, la Diputació Foral de Guipúscoa va posar en marxa el Programa d'Acolliment Familiar Professionalitzat (Gizalde, 2022) –que, actualment, es denomina acolliment familiar especialitzat– previst en l'article 70.2 de la Llei 3/2005, de 18 de febrer, d'atenció i protecció a la infància i l'adolescència del País Basc i, així, es va establir una triple relació (Casellas i Mayoral, 2010):²

2 Cal assenyalar que a Catalunya es va iniciar també una experiència pilot –en termes similars– d'acolliment professionalitzat en les denominades Unitats Convivencials d'Acció Educativa (UCAE) l'any 2009 (Casellas i Mayoral, 2010). Experiència pilot que va finalitzar

L'acolliment familiar especialitzat de dedicació exclusiva: una oportunitat per ampliar la base de l'acolliment familiar, incorporant com a persones acollidores a professionals de la intervenció social

- Conveni/contracte administratiu amb una entitat col·laboradora d'integració familiar per prestar el servei.
- Subscripció d'un contracte de serveis entre l'entitat col·laboradora d'integració familiar i la persona acollidora especialitzada, que es constitueix com a treballador autònom econòmicament dependent (TRADE) per garantir la plena disponibilitat, i rep una retribució econòmica similar a la d'un treballador social o un educador social de centre residencial. La característica fonamental que fa preferible optar per considerar la figura del TRADE i no la figura del treballador autònom ordinari o clàssic "és l'exigència d'exclusivitat". Aquesta opció es fa més clara en la mesura que l'exclusivitat ve imposada per la definició de l'acolliment especialitzat de dedicació exclusiva. A més, la regulació del TRADE serveix per marcar l'extensió d'aquesta exclusivitat. Aquesta retribució cobreix els costos derivats de les funcions que assumeix la persona que compleix els requisits en matèria de formació i experiència en l'abordatge del cas, que entre altres impliquen:
 - El desenvolupament d'un pla educatiu individualitzat i la seva avaluació amb la persona acollida.
 - El manteniment d'una comunicació estructurada i periòdica amb la família d'origen del noi o noia.
 - La coordinació amb els recursos que intervenen en el cas.
- Atribució de la guarda per part de l'Administració pública que dona dret a percebre prestacions per mantenir el nen o nena, o adolescent. Així les coses, pel que fa a la compensacions o retribucions econòmiques, s'estableix una distinció entre:
 - Prestacions o ajudes econòmiques atorgades per l'Entitat Pública en compliment de l'obligació de compensar la persona acollidora per l'acolliment familiar.
 - I la retribució pels serveis complementaris que hem indicat i que es regulen per contracte d'arrendament de serveis entre la ICIF i la persona acollidora.

La relació entre la ICIF i la persona acollidora derivada de l'arrendament de serveis es diferencia de la relació entre la persona acollidora i l'Entitat Pública que deriva de la resolució administrativa d'acolliment, que es porta a efecte amb la persona prèviament seleccionada i proposada per la ICIF.

D'altra banda, l'Entitat Pública estableix amb la persona acollidora familiar especialitzada de dedicació exclusiva la mateixa relació que amb la resta de persones acollidores familiars: dona eficàcia jurídica a l'acoli-

formalment l'any 2012 (si bé des de l'any 2011 no es van constituir nous acolliments). Un resum de la crònica política dels vaivens sobre aquest tema es pot consultar a Pruns i Solé (2019).

ment familiar, delega la guarda, fa el seguiment de la regularitat de tot el procés i reconeix el dret a les contraprestacions a les quals té dret la família acollidora per l'atenció i cura del menor acollit i per l'especial dedicació a aquesta cura i exercici de la guarda que requereixen les necessitats o circumstàncies especials del menor acollit (Casellas i Mayoral, 2010).

Els avantatges d'aquesta via de desenvolupament són els següents:

- Suposa obrir un nou camp per a col·lectius professionals amb formació especialitzada en l'àmbit social o de la salut, que poden trobar en l'acolliment especialitzat la seva forma de vida i desenvolupament personal i professional.
- És la més idònia per a l'acolliment en família aliena i permet dirigir les campanyes per promoure l'acolliment a un sector, els professionals de la intervenció social i sanitària, amb un fort component altruista, per intentar aconseguir així reduir el nombre de menors d'edat en acolliment residencial que necessiten un acolliment familiar.
- No requereix esperar una regulació reglamentària per part de l'Estat, en la mesura que ja té un recorregut de tres lustres en el Territori Foral de Guipúscoa, encara que seria convenient una regulació específica en l'àmbit del treball autònom.

De l'altra banda, els possibles inconvenients serien:

- Suposa un canvi d'orientació de les polítiques d'infància de la majoria de les comunitats autònomes mitjançant la implantació d'un nou model centrat en la cerca de professionals que són retribuïts per la seva dedicació. Model que ha de coexistir amb el model actual centrat en l'acolliment voluntari i compensats mitjançant prestacions econòmiques.
- Hi ha el risc que es plantegi la possibilitat de considerar la relació de persona acollidora com a laboral. No obstant això, cal assenyalar que el Tribunal Superior de Justícia del País Basc, Sala social, Sec. 1a, per les sentències núm. 1923/2017, de 3 d'octubre, i núm. 2303/2017, de 21 de novembre, ja va desestimar l'existència d'alienitat o dependència laboral entre l'acollidor TRADE i l'entitat.

3.2.3. Aspectes comuns

En les dues possibilitats de desenvolupament, les diferents normatives autonòmiques haurien d'adequar la seva regulació a la nova configuració de l'acolliment familiar especialitzat de dedicació exclusiva. També s'haurien de tenir en compte determinats aspectes derivats de la seva condició de servei social.

En aquest sentit, depenent del grau de desenvolupament d'aquesta normativa en cada comunitat autònoma, per regularitzar la prestació del servei podria ser necessari adequar les carteres de serveis socials per incorporar aquesta nova modalitat d'acolliment familiar.

L'acolliment familiar especialitzat de dedicació exclusiva: una oportunitat per ampliar la base de l'acolliment familiar, incorporant com a persones acollidores a professionals de la intervenció social

Finalment, sigui quina sigui la via per la qual s'opti, és necessari regular i promoure les accions de suport, supervisió intensiva i respir –que pot ser proporcionat per altres persones acollidores (Casellas i Mayoral, 2010)– perquè les persones acollidores especialitzades de dedicació exclusiva poguessin gaudir de períodes de descans (caps de setmana, vacances).

4. Conclusions

Malgrat les reformes legislatives i els plans i programes desenvolupats a Espanya, tant a escala estatal com autonòmica, fins al moment no s'ha aconseguit fer efectiu el dret a una vida familiar, que possibiliti l'acolliment familiar dels menors d'edat que el necessiten.

Una de les fórmules per fer-ho, l'acolliment familiar professionalitzat, no s'ha pogut desenvolupar al nostre país per la falta d'una regulació específica en el dret social espanyol que adapti la regulació laboral a la naturalesa especial de l'acolliment familiar.

En el present treball s'ha analitzat la nova figura de l'acolliment familiar especialitzat de dedicació exclusiva introduïda per la reforma de la LOPJM duta a terme per la LOPIVI, que ha substituït la referència legal a l'acolliment familiar especialitzat professionalitzat, i que constitueix una nova oportunitat per ampliar el nombre de persones acollidores i fer realitat el dret de tot menor d'edat a una vida familiar.

Les possibilitats, no incompatibles, de desenvolupament de l'acolliment familiar especialitzat de dedicació exclusiva són dues: règim d'autoocupació com a TRADE i conveni amb la Seguretat Social.

El règim d'autoocupació com a TRADE de la persona acollidora s'està desenvolupant des de fa quinze anys en el Territori Foral de Guipúscoa i ara ha ampliat el seu àmbit territorial a altres territoris forals i comunitats autònomes, mitjançant dos projectes experimentals. Aquesta via és idònia per al desenvolupament d'aquesta figura quan es desenvolupa en família aliena, i permetria, mitjançant la seva generalització, ampliar la base de l'acolliment familiar a través de la incorporació a l'acolliment familiar de professionals amb experiència i formació (treballadors i treballadores socials i altres professionals de l'àmbit social i de la salut).

La segona no implica un canvi substancial en el model d'acolliment voluntari desenvolupat per la majoria de les comunitats autònomes, però pot millorar la protecció social d'algunes persones acollidores, especialment, en l'acolliment en família extensa, una vegada es produeixi la publicació del reial decret que el Govern d'Espanya té l'obligació d'aprovar.

En tots dos casos, és necessari preveure estructures de suport que proporcionin supervisió intensiva i períodes de descans a les persones acollidores.

En definitiva, aquest treball pretén establir un primer marc teòric per poder desenvolupar la nova modalitat d'acolliment especialitzat de dedicació exclusiva, per complir allò que justifica tota actuació protectora de la infància: la satisfacció de l'interès superior del menor d'edat en situació

de desemparament i, especialment en aquest cas, garantir el seu dret a viure en una família sempre que sigui possible.

Referències bibliogràfiques

- Acord GOV/135/2022, de 28 de juny, pel qual es modifica l'Acord GOV/52/2017, de 18 d'abril, pel qual es creen complements i es fixen nous imports complementaris a la prestació per l'acolliment de menors d'edat tutelats per la Generalitat que regula l'article 22 de la Llei 13/2006, de 27 de juliol, de prestacions socials de caràcter econòmic, DOGC núm. 8699 § 2 (2022).
- Aldeas Infantiles SOS. (2022). *AcogES+*. Recuperat 10 octubre 2022, de <https://www.aldeasinfantiles.es/area-prensa/aldeas-infantiles-sos-presenta-acoges-un-proyecto-de-acogimiento-familiar-especializado-con-dedicacion-exclusiva>
- Associació Fice España. (2022). *Redes AFE. Acogimiento Familiar Especializado*. Recuperat 17 octubre 2022, de <https://www.redesafe.org/>
- Casellas, S., i Mayoral, J. (2010). *L'acolliment familiar professionalitzat d'infants i adolescents en unitats convivencials d'acció educativa*. Generalitat de Catalunya. Departament d'Acció Social i Ciutadania.
- Comitè de Drets dels Infants (2018). *Observaciones finales sobre los informes periódicos quinto y sexto combinados de España*. CRC/C/ESP/CO/5-6. Nacions Unides.
- De Palma, A. (2006). *Administraciones públicas y protección a la infancia. En especial, estudio de la tutela administrativa de los menores desamparados*. Institut Nacional d'Administracions Públiques.
- Decret 35/2021, de 26 de febrer, del Consell de regulació de l'acolliment familiar de la Comunitat Valenciana, DOGV núm. 9036 § 9496 (2021).
- Decret 179/2018, d'11 de desembre, pel qual es regula l'acolliment familiar a la Comunitat Autònoma del País Basc, BOPV núm. 245 § 6265 (2018).
- Del Valle, J. F., Bravo, A., i López, M. (2009). El acogimiento familiar en España: implantación y retos actuales. *Papeles del Psicólogo*, 30(1), 33-41.
- Diputació Foral de Biscaia. (2016). *III Plan de Infancia para la atención de las situaciones de desprotección infantil de Bizkaia (2016-2019)*. Recuperat 17 octubre 2022, de <https://www.bizkaia.eus/home2/archivos/DPTO3/Temas/Publicaciones/>

L'acolliment familiar especialitzat de dedicació exclusiva: una oportunitat per ampliar la base de l'acolliment familiar, incorporant com a persones acollidores a professionals de la intervenció social

- III%20PLAN%20DE%20INFANCIA%20FINAL%20DEFINITIVO.
pdf?hash=0322f7d0dcc06a8c49ee5f3a33ae57b3&idioma=CA
- European Expert Group on the Transition from Institutional to Community-based Care. (2012). *Common European Guidelines on the Transition from Institutional to Community-based Care*. Recuperat 17 octubre 2022, de <https://deinstitutionalisationdotcom.files.wordpress.com/2017/07/guidelines-final-english.pdf>
- Generalitat de Catalunya. (2013). *Pacte per a la Infància a Catalunya*. Recuperat 17 octubre 2022, de https://dretssocials.gencat.cat/ca/ambits_tematicos/infancia_i_adolescencia/pacte_infancia_catalunya/
- Gizalde. (2022). *Programa de acogimiento familiar especializado en Guipúzcoa*. Recuperat 17 octubre 2022, de <http://www.gizalde.eus/es/programa-de-acogimiento-familiar-especializado-en-gipuzkoa/>.
- Govern de França. (2022). *Code de l'action sociale et des familles*. Légifrance. Recuperat 17 octubre 2022, de https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006074069/
- Junta de Castella-la Manxa. (2022). *Ayudas económicas de apoyo al acogimiento familiar de menores*. Recuperat 17 octubre 2022, de <https://www.jccm.es/tramitesygestiones/ayudas-economicas-de-apoyo-por-acogimiento-familiar-de-menores>.
- Lakija, M. (2011). *Foster care models in Europe - results of a conducted survey*. Zagreb.
- Llei 1/2006, de 28 de febrer, de protecció de menors de La Rioja, BOE núm. 70 § 11297 (2006).
- Llei 3/2005, de 18 de febrer, d'atenció i protecció a la infància i l'adolescència del País Basc, BOE núm. 274 § 117217 (2011).
- Llei 7/1994, de 5 de desembre, de la Generalitat Valenciana, de la infància, BOE núm. 95 § 2320 (1995).
- Llei 20/2007, d'11 de juliol, de l'Estatut del treball autònom, BOE núm. 166 § 29971 (2007).
- Llei 21/1987, d'11 de novembre, per la qual es modifiquen determinats articles del Codi Civil i de la Llei d'enjudiciament civil en matèria d'adopcions, BOE núm. 257 § 34160 (1987).
- Llei 26/2015, de 28 de juliol, de modificació del sistema de protecció a la infància i a l'adolescència, BOE núm. 180 § 64544 (2015).
- Llei orgànica 1/1996, de 15 de gener, de protecció jurídica del menor, de modificació parcial del Codi Civil i de la Llei d'enjudiciament civil, BOE núm. 15 § 1225 (1996).

- Llei orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i l'adolescència davant de la violència, BOE núm. 134 § 68719 (2021).
- López, M., Del Valle, J. F., Montserrat, C., i Bravo, A. (2010). *Niños que esperan. Estudio sobre casos de larga estancia en acogimiento residencial*. Ministeri de Sanitat i Política Social.
- Martin, P. (2021). La fina línea entre el cuidador no profesional y el cuidador profesional de las personas en situación de dependencia antes y después del Covid-19. *Lex Social*, 11(1), 637- 653.
- Mayoral, J. (2015). El sistema de protección a la infancia y la adolescencia de Cataluña: Reflexiones a los cinco años de entrada en vigor de la Ley 14/2010, de 27 de mayo, de los derechos y las oportunidades en la infancia y la adolescencia (segunda parte). *Revista de Treball Social*, 205, 28-41.
- Ministeri de Sanitat, Consum i Benestar. (2019). *Criterios de cobertura, calidad y accesibilidad en acogimiento familiar (D. A. 3.ª Ley 26/2015)*. Document de treball aprovat a la reunió de la Comissió Delegada de Serveis Socials celebrada el 2 d'octubre de 2019.
- Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat. (2013). *II Plan Estratégico Nacional de Infancia y Adolescencia 2013-2016 (II PENIA)*. Observatorio de la Infancia. Recuperat 17 octubre 2022, de https://observatoriodelainfancia.mdsocialesa2030.gob.es/documentos/PENIA_2013-2016.pdf
- Montserrat, C., Casas, F., i Navarro, D. (2010). *Els acolliments familiars en l'àmbit internacional: el debat de la professionalització*. Generalitat de Catalunya. Departament d'Acció Social i Ciutadania.
- Observatorio de la Infancia. (2021). *Boletín de datos estadísticos de medidas de protección a la infancia: Boletín número 23 Datos 2020*. Ministeri de Drets Socials i Agenda 2030. Recuperat 17 octubre 2022, de https://observatoriodelainfancia.mdsocialesa2030.gob.es/estadisticas/estadisticas/PDF/Boletin_Proteccion_23_Provisional.pdf
- Ordre 824/2020, del conseller de Polítiques Socials, Famílies, Igualtat i Natalitat, per la qual es convoquen les ajudes econòmiques per donar suport a l'acolliment familiar de menors per a l'any 2020, Comunitat de Madrid (2020).
- Ordre 1086/2017, de 23 de juny, de la Conselleria de Polítiques Socials i Família, per la qual s'aproven les bases reguladores per a la concessió d'ajudes econòmiques per donar suport a l'acolliment familiar de menors, BOCM núm. 154 § 8 (2017).
- Ordre Foral 91/2017, de 7 de març, del conseller de Drets Socials, per la qual es desenvolupa el servei d'acolliment familiar regulat en el Decret Foral 69/2008, de 17 de juny, pel qual s'aprova la cartera de

L'acolliment familiar especialitzat de dedicació exclusiva: una oportunitat per ampliar la base de l'acolliment familiar, incorporant com a persones acollidores a professionals de la intervenció social

serveis socials d'àmbit general, en la modalitat d'acolliment familiar especialitzat, BON núm. 65 § 3737 (2017).

- Pruns, C., i Solé, J. (2019). Las Unidades Convivenciales de Acción Educativa (UCAE): un campo profesional para la educación social. *Revista de Educación Social (RES)*, 28, 255-267.
- Ramón, V. (2012). *El modelo francés de acogimiento familiar profesional*. Llibre d'actes de l'XI Congrés Internacional d'Infància Maltractada, Oviedo, 2012.
- Ravellat, I. (2014), i Rivas, M. F. (2015). *El acogimiento familiar del Código Civil en el sistema público de protección de menores* (Tesi doctoral). Universitat de Valladolid. Recuperat 17 octubre 2022, de <https://portaldelaciencia.uva.es/documentos/5dd6788729995212201b0b07>
- Reial decret de 24 de juliol de 1889 pel qual es publica el Codi Civil, Gaceta de Madrid, Tom III, p. 249-259 (1889).
- Reial decret 152/2022, de 22 de febrer, pel qual es fixa el salari mínim interprofessional per a 2022, BOE núm. 46 § 2851 (2022).
- Reial decret 197/2009, de 23 de febrer, pel qual es desplega l'Estatut del treball autònom en matèria de contracte del treballador autònom econòmicament dependent i el seu registre i es crea el registre estatal d'associacions professionals de treballadors autònoms, BOE núm. 54 § 22048 (2009).
- Reial decret 615/2007, d'11 de maig, pel qual es regula la Seguretat Social dels cuidadors de les persones en situació de dependència, BOE núm. 114 § 20602 (2007).
- Reial decret legislatiu 2/2015, de 23 d'octubre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de l'Estatut dels treballadors, BOE núm. 255 § 100224 (2015).
- Reimer, D. (2021). *Peer Review on "Furthering quality and accessibility of Foster Care service". Thematic Discussion Paper. Better Quality in Foster Care in Europe –How can it be achieved?*. European Commission. Recuperat 17 octubre 2022, de https://digitalcollection.zhaw.ch/bitstream/11475/22698/3/2021_Reimer_Quality-foster-care-in-Europe.pdf
- Resolució TSF/2786/2017, de 27 d'octubre, per la qual es disposa la inscripció i la publicació del Conveni col·lectiu de treball de Catalunya d'acció social amb infants, joves, famílies i d'altres en situació de risc per als anys 2013-2018 (código de convenio núm. 79002575012007), DOGC núm. 7512 § 1-30 (2017).
- Senat (2022). Diari de Sessions de 21 juny 2022. Preguntes. *Pregunta sobre cuándo y cómo prevé el Gobierno desarrollar reglamentariamente lo recogido en la disposición adicional novena*

de la Ley Orgánica 8/2021, de 4 de junio, de protección integral a la infancia y la adolescencia frente a la violencia, en relación con el alcance y las condiciones de la incorporación a la Seguridad Social de las personas que sean designadas como acogedoras especializadas de dedicación exclusiva, Núm. exp. 680/000781, p. 32-33.

Sentència del Tribunal Superior de Justícia del País Basc, Sala Social, Sec. 1a, núm. 1923/2017, de 3 d'octubre (recurs 1680/2017).

Sentència del Tribunal Superior de Justícia del País Basc, Sala Social, Sec. 1a, núm. 2303/2017, de 21 de novembre (recurs 2207/2017).

SIIS Centro de Documentos y Estudios. (2021). *Estrategias de sensibilización y captación para el fomento del Acogimiento Familiar. Revisión autonómica e internacional. Observatorio de la Realidad Social*. Govern de Navarra. Recuperat 17 octubre 2022, de <https://www.observatoriorealidadsocial.es/es/estudios/estrategias-de-sensibilizacion-y-captacion-para-el-fomento-del-acogimiento-familiar-revision-autonomica-e-internacional/es-561102/>

Síndic de Greuges de la Comunitat Valenciana (2022). *Resolución de 25 de mayo de 2022*. Recuperat 17 octubre 2022, de <https://www.elsindic.com/Resoluciones/expedientes/2022/202200531/11852734.pdf>

Šiška, J., i Beadle-Brown, J. (2020). *Transition from Institutional Care to Community-Based Services in 27 EU Member States: Final report*. Research report for the European Expert Group on Transition from Institutional to Community-based Care.